

Druhá světová válka a její příčiny

Cvičení 12 & 13

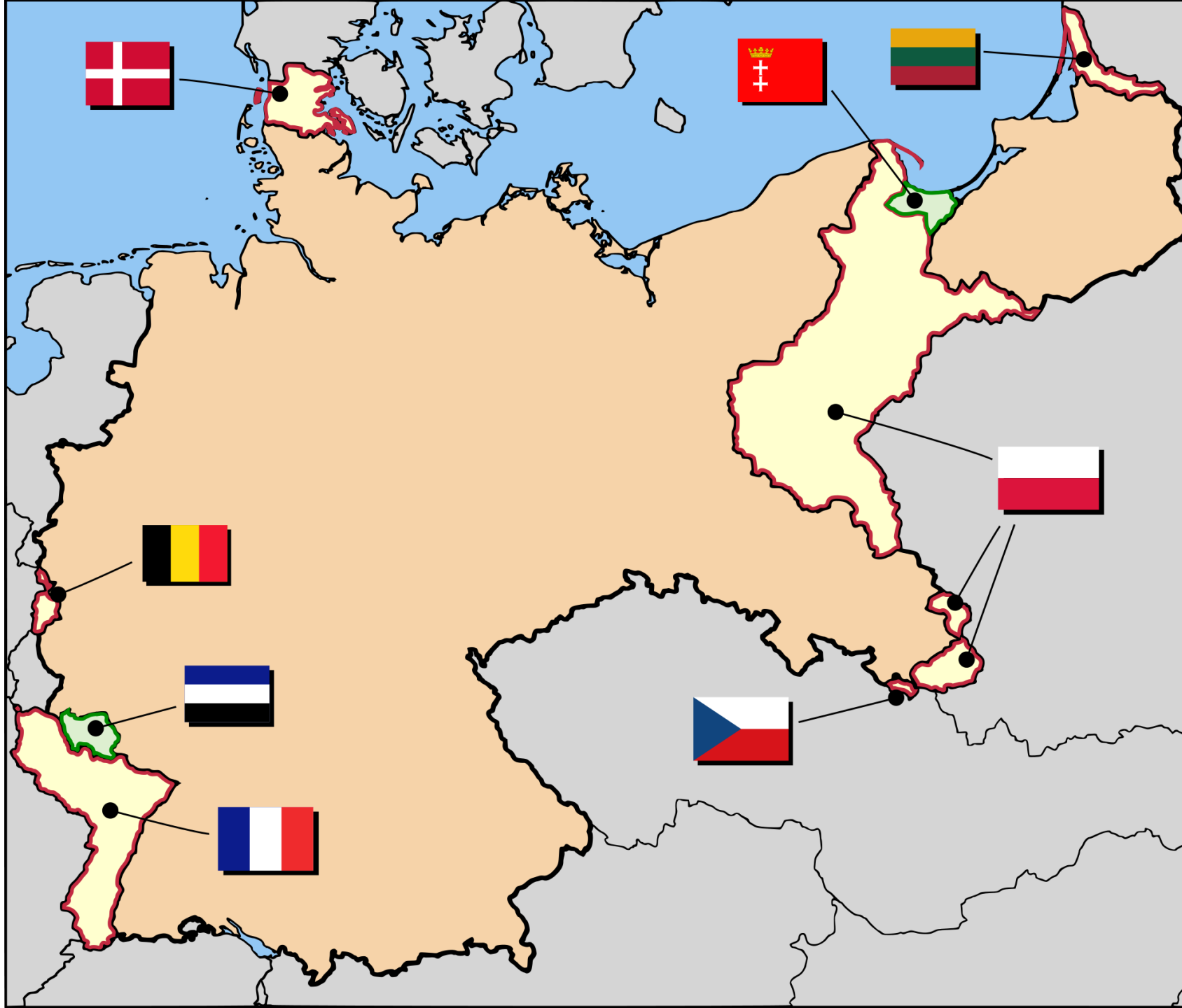

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Nespokojenost s Versailleským systémem: Německo

- „Reparace moc tvrdé“
- „Neporažené německé armádě byla zrádci vražena kudla do zad“ (Brestlitevský mír přiřkl Německu obrovská území na východě, ale země byla válkou vyčerpána)
- Ztráta 13 % území a cca 4 % obyvatelstva
- Keynes: je to kartháginský mír
- Ale, kdo by byl vítěz války, kdyby nebyly reparace? Fronta nebyla v Německu, FR poničený průmysl

Zdroj: 52 Pickup, 2007, CC BY-SA 2.5,
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:German_losses_after_WWI.svg [10. 1. 2019]

Nespokojenost s Versailleským systémem: Itálie

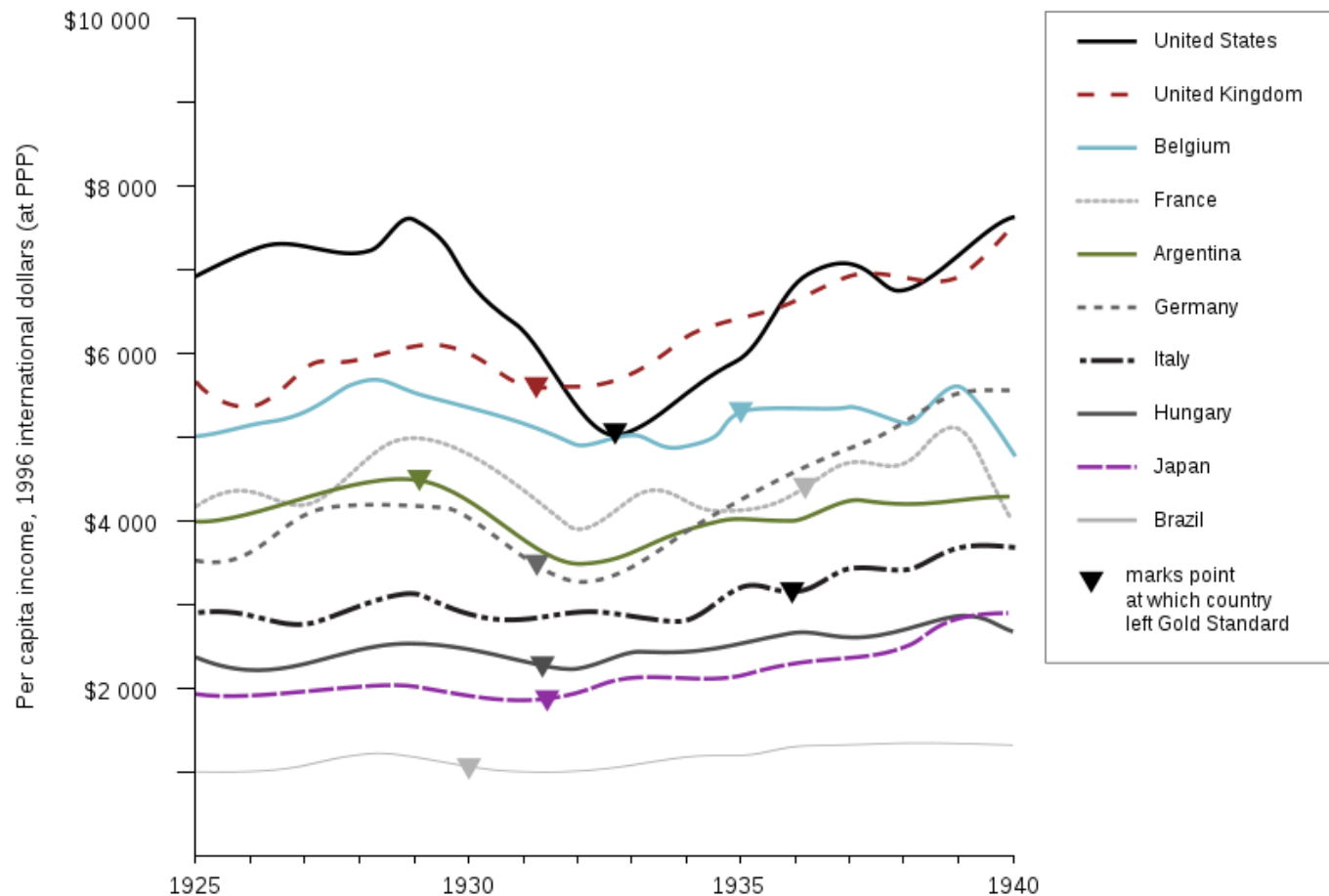
- Londýnská dohoda 1915: slib územních zisků
- Sliby nedodrženy
- Reálná bolševická hrozba
- Fašisté k moci a postupné utváření diktatury (ještě v roce 1924 proběhly **relativně** demokratické volby)
- (u moci i díky naprosté nefunkčnosti státu jako takového)

Nespokojenost s Versailleským systémem: Japonsko

- Japonsko ve válce bojovalo na straně Dohody a účastnilo se bojů proti německé armádě v Číně
- Očekávali velmocenskou pozici na Dálném východě
- Mezinárodní smlouvy stanovily převahu VB na moři, Japonsko rozhořčené
- Japonsko si chce svou pozici vybojovat a západní velmoci jej podcenily

Hospodářská krize

- Nárůst nezaměstnanosti
- Propad produkce
- I střední třída se dostala na úroveň bídy
- Počátek 30. let v Německu restriktivní fiskální politika, v nejprve ČSR také

Vývoj důchodu na hlavu v paritě kupní síly (1925–1940), Zdroj:Will O'Neil (original file) NikNaks, 2011, CC BY-SA 3.0, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Graph_charting_income_per_capita_throughout_the_Great_Depression.svg [10. 1. 2019]

Některé sociální důsledky hospodářské krize

- Heinrich Brüning, kancléř Německa provozující restriktivní fiskální politiku v době krize, míra nezaměstnanosti téměř 30 % v roce 1932
- Je také nutno uvážit fakt, že se jedná o podíly aktivního obyvatelstva, nečítají se tam ženy v domácnosti (ekonomicky aktivních žen v USA byla 1/4); míra nezaměstnanosti v USA dosáhla cca 25 % roku 1933 a až do roku 1941 neklesla pod 14 %
- Podpora v nezaměstnanosti v USA až od roku 1935!
- V USA v době krize existovaly stovky hladovějících rodin

Neakceschopnost Společnosti národů a militarismus

- 1931 obsazení Mandžuska Japonskem a 1932 instalace Mandžukua
- 1935 napadení Etiopie fašistickou Itálií (která mj. tímto odvádí pozornost od krize)
- 1936 remilitarizace Porýní
- 1937 vpád Japonska do Číny
- Společnost národů nedokázala vymáhat mezinárodní smlouvy, velmoci zanedbaly své ozbrojené síly

- Císařem Japonci zřízeného loutkového státu Mandžukua se stal roku 1932 poslední čínský císař Pchu-i
- Po válce byl odsouzen a uvězněn, potom se od roku 1959 živil jako zahradník a později jako archivář v Pekingské univerzitě
- Zdroj obrázku: neznámý autor, <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Puyi-Manchukuo.jpg> [10. 1. 2019]

II. světová válka – diplomacie

Atlantická charta (1941)

- Prohlášení FDR a W. Churchilla o společném postupu v probíhající válce
- Neuznat jakékoliv válečné územní zisky, uvolnit obchodní omezení a podpořit politické svobody národů
- Navázala na to Charta OSN
- **Viz dále 8 bodů:** (zdroj: *Atlantická charta*, Wikipedie: Otevřená encyklopedie, 2017
<https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Atlantick%C3%A1_charta&oldid=15404072> [13. 10. 2019])

8 bodů Atlantické charty

- jejich země neusilují o územní nebo jiné zisky
- nepřejí si žádné územní změny, pokud to nebude vůle národů, jichž se týkají
- respektují právo každého národu zvolit si vládní formu a přejí si obnovit formu vlády v zemích, kde byla násilně změněna
- usilovat o to, aby všechny státy měly za rovných podmínek přístup ke světovému obchodu a světovým zásobám surovin, který potřebují k hospodářskému rozkvětu
- hospodářská spolupráce všech národů - lepší pracovní podmínky, hospodářský rozvoj a sociální zabezpečení
- po konečném rozdrčení nacistické tyranie bude nastolen mír - všechny národy - prostředky k bezpečnému životu v jejich hranicích, lidé budou moci žít beze strachu a nouze
- tento mír zajistí lidem možnost plavit se bez překážky po mořích a oceánech
- věří, že všechny národy musí z důvodů věčných i důvodů duchovních dospět k tomu, že upustí od používání síly. Nelze zachovat mír, pokud bude některých národ používat vojenských sil, dokud nebude zřízena širší a trvalá soustava všeobecné bezpečnosti, je nutné tyto národy odzbrojit. Budou poskytovat pomoc při všech jiných praktických opatřeních, které ulehčí mírumilovným národům drtivé břemeno zbrojení, a budou takováto opatření podporovat.

Teheránská konference (Eureka) – 1943, Írán

- První setkání velké trojky (Franklin Delano Roosevelt, Winston Churchill, Josif V. Stalin)
- Projednávání otevření nové fronty ve Francii, hranic Polska, snaha zapojit Turky do války (zapojí se až v únoru 1945), podporu Titových partyzánů
- SSSR měl po skončení války v Evropě vstoupit do války s Japonskem

Československo-sovětská smlouva o vzájemné spolupráci (12/1943)

- Strany se zavázaly:
- K vzájemné spolupráci a vojenské pomoci
- Že nevstoupí do koalice namířené proti jedné ze stran
- Že nebudou vést separátní mírová jednání bez souhlasu obou stran
- Že budou respektovat svrchovanost obou stran a vzájemně se nebudou vměšovat do svých vnitřních poměrů

Procentní dohoda (1944, Moskva)

- Rozdělení sfér vlivu Velké Británie a SSSR v Evropě po skončení války
- Rumunsko: SSSR 90 %, ostatní 10 %; Řecko: Velká Británie (v dohodě s USA) 90 %, SSSR 10 %; Jugoslávie: 50-50 %; Maďarsko: 50-50 %; Bulharsko: SSSR 75 %, ostatní 25 %.
- Jediné Řecko se nestalo komunistickým státem, Jugoslávie se stala komunistickým státem, ale značně nezávislým na Moskvě

Jaltská konference (2/1945, SSSR)

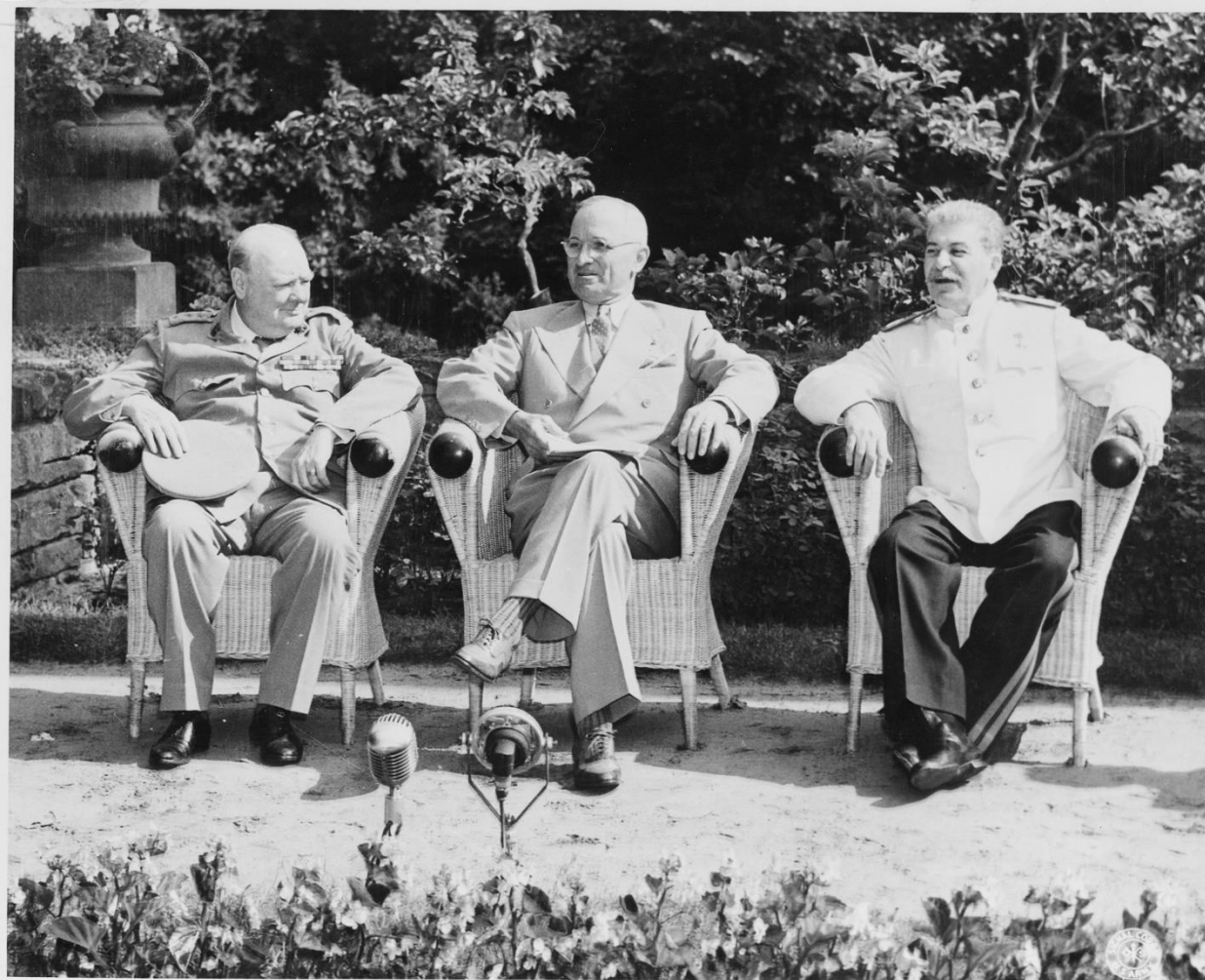
- Krycí název Argonaut
- Zde ještě setkání velké trojky ve složení FDR, Stalin, Churchill
- Deklarace o osvobozené Evropě
- Diskuse o založení celosvětové organizace spojených národů
- Řešila se okupace a kontrola Německa, probírána byla rovněž otázka poválečných německých reparací

Jaltská konference – pokračování

- Jugoslávie: tlak na dohodu exilové vlády s partyzány
- SSSR měl vyhlásit válku Japoncům do 3 měsíců
- V Polsku měla být zformována vláda národní jednoty (vč. zástupců londýnské exilové vlády a nekomunistického odboje)

Konference Postupimská

- Německo: demilitarizace, denacifikace, demokratizace a dekartelizace; Rakousko odděleno od Německa
- Veškeré anexe po 1937 vráceny zpět
- Uznání odsunu Němců
- Německo + Rakousko rozděleno do okupačních zón
- Možnost čerpat reparace z okupačních zón
- Otázky státních hranic

W. Churchill prohrál volby, a tak jej v průběhu trvání konference nahradil Clement Attlee, Zdroj: Army Signal Corps Collection in the U.S. National Archives, 1945, [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Clement Attlee , Harry S. Truman, Joseph Stalin and their principal advisors - Potsdam Conference 1945.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Clement_Attlee,_Harry_S._Truman,_Joseph_Stalin_and_their_principal_advisors_-_Potsdam_Conference_1945.jpg) [10. 1. 2019]

Původní sestava „velké trojky“ na Postupimské konferenci Zdroj: U.S. National Archives and Records Administration, 1945, [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:L to R, British Prime Minister Winston Churchill, President Harry S. Truman, and Soviet leader Josef Stalin in the... - NARA - 198958.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:L_to_R,_British_Prime_Minister_Winston_Churchill,_President_Harry_S._Truman,_and_Soviet_leader_Josef_Stalin_in_the..._-_NARA_-_198958.jpg) [10. 1. 2019]

Postupimská deklarace

- 7/1945: Truman, Churchill, Čankajšek
- Požadavky na kapitulaci Japonska; pokud se nevzdá, „bude okamžitě a úplně zničeno“
- Japonsko se nevzdalo → použití atomových zbraní na japonská města Hirošima a Nagasaki

Založení OSN

- V říjnu 1945 v San Franciscu došlo k založení Organizace spojených národů (OSN)
- V době svého založení měla OSN 51 členů, dnes má 193 členů
- Odpovědná za udržení světového míru je Rada bezpečnosti OSN, jejímiž stálými členy po válce byly tyto státy: USA, SSSR, Čínská republika (nahrazena 1971 Čínskou lidovou republikou), VB, Francie + pak má vždy pět nestálých členů

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

